

zoutpannen op Sint Maarten van 1859. In Nederland werd toen nog geen zout gevonden. Er waren wel enkele kleine maatschappijtjes die zeezout produceerden.

Suriname stond al sinds 1750 op de kaart. Het land was toen tweemaal zo groot, inclusief Brits-Guyana, maar dat droegen we als beschermingsgeld over aan de Britten, die er in de tijd van Napoleon zo goed op gepast hebben. Zo raakten wij onder meer Berbice kwijt, waar zich veel plantages bevonden. Voor de jongens in de scheepvaart was dat echt geen probleem, want die wilden helemaal niet naar de 'Barbiesjes', een

gebied waar je vaak niet meer van terugkwam door de slechte omstandigheden aldaar.

Het gebied van het huidige Suriname telde enkele honderden plantages. Producten als suiker en koffie zijn daar veel aangeplant geweest. Plantagestukken die op de markt zijn – aandelen en hypothecaire obligaties – variëren in uitgiftejaren meest tussen 1750 en 1820. Het eind van de plantages kwam na de afschaffing van de slavernij.

EEN NETTE COLLECTIE OPBOUWEN

In Nederland zelf ontwikkelde de industrie zich enorm na 1850, net als in de landen om ons heen. Om de ontwikkelingen internationaal bij te houden werden in veel Europese

landen Wereldtentoonstellingen gehouden. Nederland kreeg, naar Engels voorbeeld, zijn Paleis voor Volksvlijt. Er is een aantal verschillende stukken uitgegeven, waarvan de bekendste en meest gepubliceerde de premieobligatie van 2,50 gulden uit 1869 is met een fraaie afbeelding van het Paleis. Een zeer gewaardeerd stukje, maar niet direct waardevol. De aandelen zijn, voor zover aangemeld, terugbetaald met enkele guldens. Daar de meeste bezitters zogenaamde thuisbewaarders waren, is daar nog wel aan te komen.

Heel anders is het met stukken van de Electriciteits-Maatschappij *Systeme De Khotinsky*. Deze maatschappij, opgericht in 1884 door de zeer voortvarende Russische oud-zeeofficier A. de Khotinsky, heeft in Nederland – lees: Rotterdam – het eerste elektrische licht doen schijnen. Lang heeft het bedrijf niet bestaan, in 1892 werd de liquidatie aangekondigd. Voor zover bekend is er één stuk bewaard gebleven.

Veel interesse is er altijd voor de grote Nederlandse bedrijven zoals Philips en Unilever. Maar deze zijn nog altijd beursgenoteerd en de stukken zijn niet of nauwelijks in omloop. Bij een grote omwisseling van Koninklijke Olie, jaren geleden, zijn tientallen stukken op de markt verschenen met verschillende uitgiftejaren, die snel door Nederlandse en buitenlandse olieverzamelaars in hun collectie zijn ingepast.

Om grote internationale bedrijven zitten in bedrijfstakken die internationaal verzameld worden. Buitenlanders kennen deze bedrijven, ze passen in hun collectie, al kunnen ze de tekst op de mantel niet lezen. Heel anders is het met onze lokale bedrijven. Dan geven de buitenlanders veelal niet thuis, want die tekst in het Nederlands zegt hun niets. Dit houdt in dat het verzamelen van oude Nederlandse lokale effecten nagenoeg alleen voorkomt in ons land. De oplage van Nederlandse stukken is vaak minder dan vijfhonderd en dat aantal is voldoende voor de Nederlandse verzamelaar om een nette collectie op te bouwen. De prijs van de oude effecten hangt af van zeldzaamheid en bedrijfstak, maar voor enkele euro's kom je al een heel eind. ■

